

Nieuwsbrief 2021-7 Herfstverwerpers

De zomervakantie zit er voor de meeste mensen weer op. Het wordt tijd om de voorbereidingen te treffen voor het najaar. In de herfstperiode vallen voor veel bedrijven de vruchtbaarheidsresultaten tegen, ook wel bekend als herfstverwerpen. Vanuit het varkensteam van DAC ZuidOost Varkens & Pluimvee BV geven wij u tips om herfstverwerpers te voorkomen.

Achtergrond informatie

In de natuur krijgt het varken (zoals het wild zwijn) in de wintermaanden geen biggen, de zeug is dan in anoestrus (= niet cyclisch). Dit omdat er in de winter vaak een schaarste aan voedsel is. De daglengte is van invloed op de hormoonstofwisseling van het varken en zorgt voor een terugloop van het drachthormoon in het najaar. Het (productie)varken wordt ook lastiger berig aan het einde van de zomer en breekt sneller op of verwerpt in het najaar. Bij een lange daglichtlengte is het varken het meest vruchtbaar, om lange dagen na te bootsen in de varkenshouderij is onder andere een goede verlichting belangrijk. Door de zeugen voldoende lang licht met juiste intensiteit te geven, kunnen zeugen ook in de wintermaanden vruchtbaar zijn. Ook zorgen voor een goede voedselvoorziening draagt bij aan de vruchtbaarheid van zeugen in het najaar.

Symptomen

Er zijn veel verschillende oorzaken voor verwerpen (o.a. infectieziekten, (hitte)stress, huisvesting, vergiftigingen en seizoen). Het opvallende bij herfstverwerpers is dat zeugen niet ziek worden, ze hebben een goede eetlust en geen koorts. De zeugen worden vaak na enkele dagen weer goed berig, ze witvuilen niet en blijven goed dragend na herinseminatie. Echter is het wel belangrijk om andere oorzaken uit te sluiten.

Diagnose

De diagnose wordt gesteld op de combinatie van het seizoen/weer en het uitsluiten van andere oorzaken. Om andere oorzaken uit te sluiten, kunnen vruchten (met placenta) opgestuurd worden en bloedgetapt worden (gepaarde tap bij voorkeur; waarbij er 2x bloed afgenomen wordt bij zeugen die verworpen hebben, met ongeveer 3-4 weken interval). Verder is een klinische inspectie in de stal belangrijk, waarbij de zeugen goed geobserveerd worden.

Risicofactoren

- **Voeding en conditie**
  - Zeugen die met een matige tot slechte conditie uit het kraamhok komen, zijn over het algemeen gevoeliger voor herfstverwerpen.

- **Huisvesting**
  - Zeugen die in relatief kleine groepen (minder dan 20 zeugen per groep) gehuisvest worden, lopen een groter risico.
- **Infectieziekten**, zoals PRRS en griep, verergeren vaak het probleem.
- **Aanhoudende stress**
  - Teveel verwerpers op jaarbasis (>2%). Verwerpers zorgen altijd voor druk binnen het bedrijf, groepen wisselen vaker en ook in de dekstal komt er een druk op de bezetting.
  - Slecht klimaat (met name tocht).
  - Onrust in de stal.
  - Onrust bij het verplaatsen van dieren.
  - Vechten in de groepshuisvesting (bijvoorbeeld rondom voeren).
  - Schimmeltoxines en andere toxines (vanuit restvoer of vanwege oogstproblemen).

Tips

- Zorg dat de zeugen met een **goede conditie** uit de kraamstal komen. Te sterk conditieverlies is een belangrijke risicofactor.
- Zorg voor voldoende **water** (zeker in de kraamstal), controleer de [nippelopbrengst](#).
- Eventueel kunnen zeugen op de dag van spenen behandeld worden met vitamine E / selenium (zoals etosol), ter **ondersteuning van de zeug**.
- Zorg voor **voldoende lichtopbrengst** in de dekstal (>100-150 lux).
  - Reinig of vervang lampen.
  - Er zijn (gratis) apps voor de smartphone waarmee de lichtintensiteit gemeten wordt (= luxmeter).
- **Optimaliseer de berigheid** van de zeug door voldoende suiker, gecombineerd met bijvoorbeeld lianol, vitamines of andere producten.
- Zorg dat de zeugen na het dekken op het **juiste tijdstip** verplaatst worden.
- **Voer** aan het **begin van de dracht** minstens 3kg (dracht)voer, onafhankelijk van de conditie van de zeug.
- Houd in de wacht- en drachtstal hetzelfde **lichtregime** als in de dekstal; 16uur licht, 8uur donker. Gebruik bij voorkeur een timer en controleer of deze nog juist ingesteld staat.
- **Klimaat**: vermijd tocht en kou in de stal. Zorg dat de klimaatinstellingen juist zijn afgestemd en de zomerstand uitgezet wordt.
- **Vaccineer** zeugen vóór de herfstperiode tegen **griep**. Griep veroorzaakt geen herfstverwerpers, maar verergert het probleem wel.

Kortom: herfstverwerpen is geen ziekte, maar een "normaal" seizoeneffect. Door maatregelen te treffen kun je het risico beperken.